

20__-20__ навчальний рік Протокол від « » 20__ року №

2020 рік
1. Анотація

Знання, отримувані при вивченні навчальної дисципліни «Філософська антропологія», скеровують до осмислення специфіку людини й людства, а відтак, є важливими для здобувачів вищої освіти, які пошукують кваліфікації «доктор філософії» в сфері психологічних наук. Філософська антропологія підвищує здатність до теоретичного мислення, збагачує можливості розробки методологічних підвалин дисертаційного дослідження пошукувачів ступеня PhD.

Філософсько-антропологічний дискурс розвиває навички аргументації, навчає викладу положень та ідей, поліпшує спроможність критичного аналізу існуючого наукового досвіду. Здобувачі розвивають здатність до грамотної дискусії, навчаються основ професійної етики та академічної доброчесності, що об'єднує наукову спільноту на міжнародному рівні.

Особливістю даного курсу є відпрацювання отримуваних навчальних умінь у безпосередньому спілкуванні за допомогою аргументації та захисту ідей, а також аналітична спрямованість дисципліни.

2. Інформація про викладача

Загальна інформація	Рябініна Олена Володимирівна, завідувач кафедри соціальних і гуманітарних дисциплін соціально-психологічного факультету, доктор філософських наук, професор.
Контактна інформація	м. Харків, вул. Чернишевська, 94, кабінет № 416. Робочий номер телефону – 707-34-78.
E-mail	ryabinina@nuczu.edu.ua
Наукові інтереси*	- феноменологія свідомості, естетичної свідомості; - цифрова парадигма в культурі XX-XXI ст., - специфіка творчого пошуку в науці, мистецтві.
Професійні здібності*	

3. Час та місце проведення занять з навчальної дисципліни

Аудиторні заняття з навчальної дисципліни проводяться згідно з затвердженим розкладом. Електронний варіант розкладу розміщується на сайті Університету (<http://rozklad.nuczu.edu.ua/timeTable/group>).

Консультації з навчальної дисципліни проводяться протягом семестру щопонеділка з 16.00 до 17.00 в кабінеті № 416. В разі додаткової потреби здобувача в консультації час погоджується з викладачем.

4. Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни

Пререквізити: філософія, філософія і методологія науки.

Постреквізити: теорія та методологія досліджень в межах психології діяльності в особливих умовах, практикум з наукової комунікації, методика викладання у вищій школі.

5. Характеристика навчальної дисципліни

Мета викладання дисципліни: надати здобувачам філософсько-теоретичні основи для дослідження значимих характеристик людської суб'єктивності.

Основні завдання дисципліни:

- сформулювати розуміння засадної ролі філософської антропології щодо наук про людину, як форми теоретичного самовизначення людини і людства;
- сформулювати знання основних положень філософської антропології;
- сприяти залученню філософсько-антропологічних підходів у процесі наукового пошуку й формування наукового кругозору здобувачів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен отримати:

знання:

- філософсько-антропологічних підходів у методології поведінкових наук;
- специфіки самопізнання людини й людства у філософській антропології;
- основ практичної філософії;
- норм професійної етики, міжкультурної толерантності, професійних цінностей у науковій / практичній діяльності (ПР12).

уміння:

- виявляти загальнотеоретичну спроможність;
- формулювати та обстоювати свою наукову позицію в питаннях природи людини, сутності психічного, інтелекту, віри, краси, моральності;
- аналізувати методологічні принципи і теоретичні положення;
- застосовувати положення філософської антропології при опрацюванні проблеми дисертаційного дослідження;
- дотримуватись наукової етики.

комунікація: вільне спілкування з колегами та представниками наукової спільноти з галузевих питань свого наукового дослідження з застосуванням філософської культури та дотриманням норм академічної доброчесності.

автономія та відповідальність: високий ступінь самостійності;

послідовна відданість розвитку нових ідей.

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач вищої освіти:

ЗК 1. Здатність до освоєння і системного аналізу через матеріалістичне сприйняття і критичне осмислення нових знань в предметній та міжпредметних галузях.

ЗК 5. Здатність до критичного аналізу і креативного синтезу нових ідей, які можуть сприяти прогресу науки та суспільства.

ЗК 6. Здатність до здійснення філософського узагальнення наукових фактів, ідей, закономірностей на основі загальнонавчальних умінь

ЗК 9. Здатність дотримання професійної етики науково-дослідницької та науково-педагогічної діяльності.

Результати навчання:

ПР 13. Дотримуватись, з опорою на закон, етичні норми, авторське право, норми академічної доброчесності при проведенні наукових досліджень, презентації їх результатів та у науково-дослідній діяльності.

ПР 18. Визначати адекватність методів психологічного дослідження меті та завданням роботи.

ПР 20. Володіти особливостями філософської методології як форми концептуалізації наукового досвіду, закономірностей розвитку категорій і методів філософії, вміти формулювати аргументовану позицію в питаннях наукового світогляду, теоретично аналізувати наукові ідеї та факти, мати навички критичного аналізу теоретичного досвіду.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Заочна форма навчання
Рік підготовки	3-й
Семестр	5-й
Обсяг кредитів ЄКТС	4
Загальна кількість годин	120 год.
Лекції	8 год.
Практичні, семінарські	4 год.
Лабораторні	0 год.
Самостійна робота	126 год.
Вид підсумкового контролю	екзамен

6. Календарно-тематичний план викладання дисципліни

Тривалість академічної години в Університеті становить 40 хвилин. Дві академічні години утворюють пару академічних годин, що триває 80 хвилин без перерви.

Тиждень навчання	Тема та її зміст	Вид навчальних занять
1 семестр (18 тижнів)		
Модульний контроль № 1		
1-2	Тема 1. Наріжні проблеми та категорії філософської антропології 1.1. Філософська антропологія як основа наукових знань про людину. 1.2. Проблема природи людини та її місця в світі 1.3. Ключові категорії філософської антропології та специфіка культурного буття людини	Лек. – 2 год. СР – 10 год.
3-4	2.1. Образ людини у релігійно-філософських ученнях Давнього Сходу 2.2. Античні філософи про сутнісні риси людини. 2.2.1. Космоцентрична парадигма й образ людини 2.2.2. Сократ і початок антропософії 2.2.3. Платон про людський розум і душу 2.2.4. Вчення Аристотеля про душу та здібності людини 2.3. Середньовічний тип духовності та антропології 2.4. Ренесансний гуманізм та універсалізм	СР – 10 год.
5-7	Тема 3. Антропоцентрична парадигма у новоєвропейській та новітній філософії 3.1. Концептуалізація суб'єкта в європейській філософії. 3.1.1. Вчення Р.Декарта про людину, яка мислить 3.3.2. Дж.Берклі і його ідеї про сутність людини 3.3.3. Просвітництво як філософсько-антропологічний проект. Сутність антропоцентризму. 3.2. Матеріалістичні підходи до природи людини. Теорія антропосоціогенезу. 3.3. Містифікація людських якостей в ірраціоналізмі межі XIX – XX віків. 3.3.1. Абсолютна значимість влади у філософії Ф.Ніцше. 3.3.2. Інтуїтивізм А.Бергсона 3.3.3. Світова Воля у А.Шопенгауера та вплив його ідей на новітню філософію. 3.4. Феноменологія та феноменологічна філософія про специфіку буття й свідомості людини. 3.4.1. Трансцендентальна феноменологія Е.Гуссерля	СР – 10 год.

	3.4.2.Вчення М.Мерло-Понті про феноменальне тіло 3.4.3.Екзистенціальна онтологія М.Хайдеггера	
8-9	Тема 4. Категоріально-методологічний статус філософської антропології в ХХ ст. 4.1.Вчення М.Шелера про місце людини у всесвіті та про <i>Ordo Amoris</i> . 4.2.Емансипація ідеї несвідомого. Психоаналіз 3.Фрейда і його значення для філософської антропології. 4.3.Екзистенціалізм, його форми. 4.4. Філософія мови та знака. 4.5.Комунікативна філософія суб'єкта 4.6. Онтологія й есхатологія суб'єктивності в культурі постмодерну	Лек. – 2 год. СР – 10 год.
10-11	Тема 5. <i>Homo Virtualis</i> як онтологічний феномен 5.1.Віртуалізація людського буття, її вияви. 5.2.Культура екранного кодування. 5.2.1. Медіа-трансформація, дифузний характер творчої діяльності 5.2.2. Процес цифровізації арт-практик. 5.2.3. Пост-цифрові практики, їх ідеологія, форми та приклади. 5.3. Штучний інтелект і перспективи його взаємодії з людським розумом.	Сем. – 2 год. СР – 14 год.
Модульний контроль № 2		
12	Тема 6. Дух і тіло як категорії філософської антропології 6.1.Духовно-тілесна апорія. Категорії духовності людини. 6.2.Проблема душі. Душа у міфології, в релігії та в якості філософської категорії. 6.3.Око та дух. Тема Ока в культурі. Духовні відчуття: міфи та реальність. 6.4.Персональність соматичного буття. 6.5.Гендерні аспекти тілесності й духовності. 6.6.Тема репресії в осмисленні духовно-тілесного єства людини.	Лек. – 2 год. СР – 10 год.
13-14	Тема 7. Філософсько-антропологічний зміст естетики 7.1.Антропологічний смисл естетики. 7.2. Суб'єктивні й об'єктивні передумови естетичного судження. 7.3. Категоріальне осмислення естетичного.	СР – 10 год.

15-16	Тема 8. Мораль і моральність у категоріях філософської антропології 8.1. Моральнісна практика та соціальна природа моральної норми. 8.2. Етика та соціально-психологічний клімат колективу. Етика вченого 8.3. Совість, свобода і відповідальність.	СР – 10 год.
16-17	Тема 9. Творчість і її філософсько-антропологічні підвалини 9.1. Проблема походження та специфіки творчості. 9.2. Мистецтво як вид діяльності. 9.3. Антропоїдні образи світу в мистецтві.	СР – 10 год.
17-18	Тема 10. Релігія як культур-антропологічний феномен 10.1. Релігійний досвід: суб'єктивно-психологічний і соціально-культурний виміри. 10.2. Категорія духу. Тема смерті та безсмертя. 10.3. Трансперсональна психологія про походження інфернальних образів. 10.4. Феноменологічний підхід у психології релігії	Лек. – 2 год. Сем. – 4 год. СР – 14 год.
Всього		120 годин

Примітка: Лек. – лекція; Сем. – семінарське заняття; СР – самостійна робота.

7. Список рекомендованої літератури

Базова

1. Єрмоленко А.М. Комунікативна практична філософія. Підручник. – К., 1989. (бібліотека НУЦЗ України)
2. Історія філософії в Україні: в 3 т. - К., 1987. (бібліотека НУЦЗ України)
3. Каріков С.А. Філософія: Навч. посіб.: Розділи: Філософська антропологія, соціальна філософія, філософія культури . - Х., 2011 (111 прим.) (електронна бібліотека НУЦЗ України)
4. Рябініна О.В. Психологія творчості. Теоретичні виміри. Актуальні тенденції. Навч. посіб. – Х.: НУЦЗ України, 2019. – 286 с. (електронна бібліотека НУЦЗ України)
5. Рябініна О.В., Коваленко І.І. Простір *Homo Virtualis* і пост-цифрова естетика музики. – Вісник НАКККіМ. – 2018. - № 4. – С. 214 – 221. URL: <http://journals.uran.ua/visnyknakkkim/article/view/153054/152214>
6. Сегеда С. Антропологія : підручник для студ. гуманіт. спец. вищ. навч. закл. / С. Сегеда. - К., 2009 . – 424 с. (30 прим.)
7. Хамитов Н. Философия. Бытие. Человек. Мир. – К., 2006.

8. Хамітов Н., Гармаш Л., Крилова С. Історія філософії. Проблема людини. – К., 2000.
9. Человек. Мыслители прошлого и настоящего о его жизни, смерти и бессмертии. - М., 1991. (бібліотека НУЦЗ України)
10. Читанка з історії філософії: в 6 кн. / Під ред. Г.І. Волинки. – К., 1992-1993. (бібліотека НУЦЗ України)
11. Освітньо-наукова програма вищої освіти «Екстремальна та кризова психологія», галузь знань 05 «Поведінкові науки», спеціальність 053 «Психологія» (електронний сайт НУЦЗ України)

Додаткова

12. Барт Р. Избранные работы. - М., 1989.
13. Бубер М. Я и Ты. - М., 1993.
14. Гадамер Г. Актуальность прекрасного. - М., 1991.
15. Гроф С. За пределами мозга. - М., 1993.
16. Самосознание европейской культуры XX века. - М., 1991.
17. Сорокин П.А. Человек. Цивилизация. Общество. - М., 1990.
18. Тейяр де Шарден. Феномен человека. - М., 1987.
19. Франкл В. Человек в поисках смысла. - М., 1990.
20. Фрейд З. Психология бессознательного.- М.,1989.
21. Фромм Э. Душа человека. - М., 1992.
22. Шелер М. Избранные произведения. - М., 1994.
23. Юнг К.Г. Архетип и символ. - М., 1991.

Інформаційні ресурси

1. <http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/dovi.html>
2. <http://www.alleng.ru/d/phil/phil013.htm>
3. <http://www.psylib.ukrweb.net/books/rassb01/index.htm>.
http://krotov.info/lib_sec/17_r/rea/reale00.htm.

8. Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти

Результати навчання з дисципліни «Філософська антропологія» мають оцінюватись за бально-рейтинговою системою, що забезпечує комплексну оцінку результатів учбової діяльності здобувачів та рівень сформованості компетентностей.

Оцінювання рівня компетентностей здійснюється з використанням трьох шкал:

- перша – національна (традиційна) – 4-бальна (чотирибальна);
- друга – рейтингова шкала оцінювання – ЄКТС;
- третя – накопичувальна шкала – 100-бальна.

Порядок накопичування навчальних балів за 100-бальною шкалою

Вид навчальної роботи		Кількість	Максимальний бал за вид навчальної роботи	Загальна максимальна сума балів
I. Поточний контроль				
Модуль № 1	Лекції	2	0	0
	Семінари	1	2	2
Разом за модуль № 1				2
Модуль № 2	Лекції	2	0	0
	Семінари	1	2	2
Разом за модуль № 2				2
Разом за поточний контроль				4
II. Індивідуальна самостійна робота				46
IV. Екзамен				50
Разом за всі види навчальної роботи				100

Підсумкова оцінка формується з урахуванням результатів:

- поточного контролю роботи здобувача впродовж семестру;
- підсумкового контролю успішності.

Поточний контроль проводиться на семінарських заняттях, що вони для заочної форми навчання являють собою контрольні опитування (модулі). Передбачається оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначених питань та виконання контрольних робіт. Бальна оцінка якості виконаної роботи має істотне значення для академічного підсумку, оскільки виконується індивідуально, самостійно, має розлогий характер і найбільше дозволяє судити про ретельність здійсненого слухачем вивчення дисципліни.

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів на семінарському занятті (оцінюється в діапазоні від 0 до 2 балів):

2 бали – здобувач вільно володіє усім навчальним матеріалом, орієнтуються в темі та аргументовано висловлює свої думки, наводить приклади;

1 бал – здобувач частково володіє матеріалом та може окреслити лише деякі проблемні питання з теми;

0 балів – здобувач не знає відповіді на поставлені питання або поверхнево розкрив лише окремі положення та при цьому допустив суттєві помилки.

Викладачем оцінюється повнота розкриття питання, логіка викладання, культура мови, емоційність та переконаність, використання основної та додаткової літератури (підручників, навчальних посібників, тощо), аналітичні міркування, вміння робити порівняння, висновки.

Індивідуальна самостійна робота є важливою формою роботи, так як вона переважно дає можливість судити про здійснене ним вивчення питань

навчальної дисципліни, та передбачає створення умов для реалізації його теоретичного потенціалу.

Здобувачу вищої освіти необхідно обрати одну з рекомендованих тем та самостійно виконати теоретичне дослідження. Результати дослідження викласти у формі реферату (обсяг 1 а.а., унікальність не менша за 75%).

Критерії оцінювання індивідуальної самостійної роботи здобувачів (оцінюється в діапазоні від 0 до 10 балів):

- 10 балів – самостійна робота здобувачем виконана в повному обсязі;
- 9 балів – робота виконана в повному обсязі, але допущені незначні помилки;
- 8 балів – робота виконана майже на 90% від загального обсягу;
- 7 балів – обсяг виконаних завдань становить від 80% до 89% від загального обсягу;
- 6 балів – здобувач виконав лише від 70% до 79% від загального обсягу;
- 5 балів – обсяг виконаної роботи становить від 50% до 69% від загального обсягу;
- 4 бали – виконана частина роботи складає від 40% до 49% від загального обсягу;
- 3 бали – складає від 20% до 39% від загального обсягу;
- 2 бали – обсяг виконаних завдань складає від 10% до 19% від загального обсягу;
- 1 бал – в цілому обсяг виконаних завдань складає менше 10% від загального обсягу;
- 0 балів – завдання передбачене на індивідуальну самостійну роботу здобувачем не виконане.

Викладачем оцінюється понятійний рівень знань здобувача, логічність та послідовність викладу, самостійність мислення, вміння виділяти головне, вміння встановлювати міжпредметні, внутрішньо-предметні зв'язки, вміння робити висновки, показувати перспективу розвитку ідеї або проблеми, вміння публічно представити матеріал.

Перелік рекомендованих завдань для індивідуальної самостійної роботи здобувачів вищої освіти:

Модуль 1¹

1. Специфіка та призначення філософської антропології
2. Методологічне значення філософської антропології щодо наук про людину
3. Апорія духу й тіла: зміст та основні підходи
4. «Трудна проблема свідомості», її значення у філософії та науках про людину
5. Особливості уявлень про людину у мислителів Стародавнього Китаю
6. Людина в ідеях ведичної думки та буддизмі
7. Ідеї Сократа і початок антропософії

¹ Індивідуальна самостійна робота передбачає підготовку до модульного та підсумкового контролю. Отже, питання, винесені на індивідуальну підготовку до занять, є контрольними для складання модулів

- 8.Тема людської душі в філософії Платона.
- 9.Трактат Аристотеля «Про душу» та його значення для розуміння концепції людини в античній філософії
- 10.Розуміння духу, душі і тіла в християнській релігійно-філософській думці
- 11.Антропоцентризм у гуманістичній філософії доби Відродження
- 12.Творча сутність людини в ідеях італійського Відродження
13. Атрибутивні властивості людини у філософії Р. Декарта
14. Дж. Берклі про сутнісні характеристики людини
15. Антропологічна концепція та категоричний імператив І. Канта
- 16.Людина у феноменології Духу Г.Гегеля
- 17.Антропологічний матеріалізм Л. Фейєрбаха
- 18.Діяльна сутність людини в діалектичному матеріалізмі К.Маркса
- 19.Концепція антропосоціогенезу
- 20.Містифікація волі, влади та життя в європейському ірраціоналізмі межі XIX – XX ст.
- 21.Образ «Надлюдини» у Ф.Ніцше.
- 22.Інтуїтивізм А.Бергсона – приклад ірраціоналізму у філософії людини
- 23.Феноменологія Е.Гуссерля як учення про людський розум
24. Концепція феноменального тіла у М.Мерло-Понті
- 25.Вчення М.Хайдеггера про буття-розуміння (*Dasein*)
- 26.Темпоральність в екзистенціальній онтології М.Хайдеггера
- 27.Вчення М.Шелера про місце людини у всесвіті та про *Ordo Amoris*
28. Психоеаналіз З.Фрейда і його значення для філософської антропології
- 29.Буття та онтологічне запитання людини у філософії Ж.-П. Сартра
- 30.Бунтівна людина у творчості А.Камю
- 31.Роль смислу в житті людини, за В.Франклом
- 32.Психоеаналіз Ж.Лакана та філософія мови
- 33.Діалогічність буття за М.Бубером
- 34.Розвиток ідеї діалогу в культурі XX ст.
- 35.Комунікативна філософія суб'єкта (К.Апель, Ю.Хабермас)
- 36.Онтологія й есхатологія суб'єктивності у культурі постмодерну
- 37.Віртуалізація людського буття, її незворотність і вияви
- 38.Природа віртуального, його притаманність людській природі. Форми та різновиди віртуального в культурній традиції
- 39.Час і простір людини віртуальної. Культура екранного кодування.
- 40.Штучний інтелект і перспективи його взаємодії з людським розумом

Модуль 2

- 41.Духовно-тілесна апорія. Категорії духовності людини.
- 42.Проблема душі
- 43.Смерть і безсмертя міфічне, логічне та символічне
- 44.Дух – категорія сутності людського
- 45.Око та дух. Тема Ока в культурі

- 46.Духовні відчуття: міфи та реальність.
- 47.Персональність соматичного буття.
- 48.Тіло в натуралістичному та нумінозному аспектах
- 49.Гендерні аспекти тілесності й духовності людини
- 50.Тема репресії в осмисленні духовно-тілесного єства людини (за працею М.Фуко «Надзирати й карати. Народження тюрми»)
- 51.Тема психічного здоров'я та божевілля у філософії
- 52.Естетичне у вимірі філософської антропології.
- 53.Естетика й антропоїдні образи світу
- 54.Антропна специфіка естетичного переживання
- 55.Естетичний акт і процес у вимірі філософської антропології
- 56.Естетичний смак і мода
- 57.Людські відносини, їх естетичний зміст
- 58.Антропологічний зміст феномена краси. Обґрунтуйте своє розуміння краси людини.
- 59.Іронія як інструмент філософсько-антропологічного аналізу
- 60.Вчинок. Філософсько-антропологічний смисл вчинку
- 61.Моральнісна практика, антропо-соціальна природа моральної норми
- 62.Проблема добра (на матеріалі праці «Прозорість зла» Ж.Бодрійяра)
- 63.Психологічний зміст етичних норм і відносин.
- 64.Етика як категоризація духовності
65. Моральність та соціально-психологічний клімат колективу.
- 66.Взаємозв'язок моральних установок колективу, мотивації та результативності його роботи.
- 67.Екзистенціальні основи моральнісних переживань та почуттів.
- 68.Проблема совісті в практичній філософії.
- 69.Релігійний та соціальний підходи до природи совісті.
- 70.Совість, свобода і відповідальність.
- 71.Етичний смисл свободи.
- 72.Любов і дружба. Щастя.

Підсумковий контроль успішності проводиться з метою оцінки результатів навчання на завершальному етапі, проводиться у формі іспиту.

Відповідь на теоретичне питання оцінюється за критеріями досягнення нормативних результатів навчання. Основними вимогами є розуміння ідей та положень філософії науки, здатність вичерпно та аргументовано викласти ці ідей та положення, висловити та обґрунтувати свою власну позицію з питань, що розглядаються в ході вивчення дисципліни.

Критерії оцінювання знань здобувачів за результатами складання іспиту (оцінюється від 0 до 30 балів):

45-50 балів – в повному обсязі здобувач володіє навчальним матеріалом, глибоко та всебічно розкрив зміст теоретичного питання;

35-44 бали – достатньо повно володіє навчальним матеріалом, в основному розкрито зміст теоретичного питання. При наданні відповіді на деякі питання не вистачає достатньої глибини та аргументації, при цьому є

несуттєві неточності та незначні помилки.;

30-43 балів – в цілому володіє навчальним матеріалом, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому суттєві помилки.;

20-29 балів – не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Недостатньо розкрито зміст теоретичних питань;

10-19 балів – частково володіє навчальним матеріалом, відповіді нечіткі, допущено логічні помилки;

0-9 балів – не володіє навчальним матеріалом і не в змозі його викласти, має розмиті уявлення та не виявляє розуміння теоретичних питань.

Перелік теоретичних питань для підготовки до іспиту:

1. Специфіка та призначення філософської антропології
2. Методологічне значення філософської антропології щодо наук про людину
3. Апорія духу й тіла: зміст та основні підходи
4. «Трудна проблема свідомості», її значення у філософії та науках про людину
5. Особливості уявлень про людину у мислителів Стародавнього Китаю
6. Людина в ідеях ведичної думки та буддизмі
7. Ідеї Сократа і початок антропософії
8. Тема людської душі в філософії Платона.
9. Трактат Аристотеля «Про душу» та його значення для розуміння концепції людини в античній філософії
10. Розуміння духу, душі і тіла в християнській релігійно-філософській думці
11. Антропоцентризм у гуманістичній філософії доби Відродження
12. Творча сутність людини в ідеях італійського Відродження
13. Атрибутивні властивості людини у філософії Р. Декарта
14. Дж. Берклі про сутнісні характеристики людини
15. Антропологічна концепція та категоричний імператив І. Канта
16. Людина у феноменології Духу Г.Гегеля
17. Антропологічний матеріалізм Л. Фейєрбаха
18. Діяльна сутність людини в діалектичному матеріалізмі К.Маркса
19. Концепція антропосоціогенезу
20. Містифікація волі, влади та життя в європейському ірраціоналізмі межі XIX – XX ст.
21. Образ «Надлюдини» у Ф.Ніцше.
22. Інтуїтивізм А.Бергсона – приклад ірраціоналізму у філософії людини
23. Феноменологія Е.Гуссерля як учення про людський розум
24. Концепція феноменального тіла у М.Мерло-Понті
25. Вчення М.Хайдеггера про буття-розуміння (*Dasein*)
26. Темпоральність в екзистенціальній онтології М.Хайдеггера
27. Вчення М.Шелера про місце людини у всесвіті та про *Ordo Amoris*
28. Психоексперимент З.Фрейда і його значення для філософської антропології

- 29.Буття та онтологічне запитання людини у філософії Ж.-П. Сартра
- 30.Бунтівна людина у творчості А.Камю
- 31.Роль смислу в житті людини, за В.Франклом
- 32.Психоаналіз Ж.Лакана та філософія мови
- 33.Діалогічність буття за М.Бубером
- 34.Розвиток ідеї діалогу в культурі ХХ ст.
- 35.Комунікативна філософія суб'єкта (К.Апель, Ю.Хабермас)
- 36.Онтологія й есхатологія суб'єктивності у культурі постмодерну
- 37.Віртуалізація людського буття, її незворотність і вияви
- 38.Природа віртуального, його притаманність людській природі. Форми та різновиди віртуального в культурній традиції
- 39.Час і простір людини віртуальної. Культура екранного кодування.
- 40.Штучний інтелект і перспективи його взаємодії з людським розумом
- 41.Духовно-тілесна апорія. Категорії духовності людини.
- 42.Проблема душі
- 43.Смерть і безсмертя міфічне, логічне та символічне
- 44.Дух – категорія сутності людського
- 45.Око та дух. Тема Ока в культурі
- 46.Духовні відчуття: міфи та реальність.
- 47.Персональність соматичного буття.
- 48.Тіло в натуралістичному та нумінозному аспектах
- 49.Гендерні аспекти тілесності й духовності людини
- 50.Тема репресії в осмисленні духовно-тілесного єства людини (за працею М.Фуко «Надзирати й карати. Народження тюрми»)
- 51.Тема психічного здоров'я та божевілля у філософії
- 52.Естетичне у вимірі філософської антропології.
- 53.Естетика й антропоїдні образи світу
- 54.Антропна специфіка естетичного переживання
- 55.Естетичний акт і процес у вимірі філософської антропології
- 56.Естетичний смак і мода
- 57.Людські відносини, їх естетичний зміст
- 58.Антропологічний зміст феномена краси. Обґрунтуйте своє розуміння краси людини.
- 59.Іронія як інструмент філософсько-антропологічного аналізу
- 60.Вчинок. Філософсько-антропологічний смисл вчинку
- 61.Моральнісна практика, антропо-соціальна природа моральної норми
- 62.Проблема добра (на матеріалі праці «Прозорість зла» Ж.Бодрійяра)
- 63.Психологічний зміст етичних норм і відносин.
- 64.Етика як категоризація духовності
65. Моральність та соціально-психологічний клімат колективу.
- 66.Взаємозв'язок моральних установок колективу, мотивації та результативності його роботи.
- 67.Екзистенціальні основи моральнісних переживань та почуттів.
- 68.Проблема совісті в практичній філософії.

69.Релігійний та соціальний підходи до природи совісті.

70.Совість, свобода і відповідальність.

71.Етичний смисл свободи.

72.Любов і дружба. Щастя.

Отримані здобувачем бали за накопичувальною 100-бальною шкалою оцінювання знань переводяться у національну шкалу та в рейтингову шкалу ЄКТС згідно з таблицею.

Таблиця відповідності результатів контролю знань за різними шкалами з навчальної дисципліни

Накопичувальна 100-бальна шкала	Рейтингова шкала ЄКТС	Національна шкала
90–100	A	відмінно
80–89	B	добре
65–79	C	
55–64	D	задовільно
50–54	E	
35–49	FX	незадовільно
0–34	F	

9. Політика викладання навчальної дисципліни

1. Самостійна робота з літературою, якісне виконання контрольної роботи, написання теоретичного есе з дотриманням ступеня унікальності тексту не менше 75% та підготовка до екзамену, в ході якого передбачається можливість захисту письмової роботи. Здобувач вищої освіти має розуміти статус індивідуальної письмової роботи як теоретичного досвіду. Має право користуватись матеріалами контрольної роботи при відповіді на екзамені.

2. Активні намагання формулювати свою позицію, яка ґрунтується на ознайомленні зі спеціальною літературою. Готовність до навчальної дискусії з аргументованими умовиводами. При відповіді на екзамені здобувач вищої освіти може користуватись лише самостійно підготовленими нотатками.

3. Здобувач має право вести облік своїх бальних оцінок паралельно з викладачем. У разі непорозуміння має право апелювати згідно з Положенням про освітню діяльність від 01.11.2019 (електронний сайт НУЦЗ України).

Розробник:

Завідувач кафедри соціальних
і гуманітарних дисциплін

Олена РЯБІНІНА